

Verantwoording selectie

Erasmus+ KA2

Strategische Partnerschappen

Call 2017

erasmus+

Colofon

Titel	Verantwoording selectie Strategische partnerschappen Call 2017
Auteur	Nationaal Agentschap Erasmus+ Onderwijs & Training
Versie	2.0 website publicatie
Datum	14 juli 2017

Inhoud

1 Strategische partnerschappen in Call 2017	5
2 Resultaten na beoordeling en selectie	7
2.1 Beschikbare subsidie Call 2017	7
2.2 Beschikbare, aangevraagde en toegekende subsidie	7
2.3 Ontvankelijke en geselecteerde aanvragen uitgesplitst naar onderwijsveld	8
2.4 Toedeling van restsubsidie	9
3 Strategische partnerschappen in het primair en voortgezet onderwijs	10
3.1 Profiel po/vo 2017: het veld, het budget, de aanvragen	10
3.2 Thema's en prioriteiten van de aanvragen	14
3.3 Nationale thema's binnen strategische partnerschappen po/vo	15
3.4 Kwaliteit van de aanvragen	17
3.5 Toekenning budget	17
3.6 Targets werkprogramma 2017	18
4 Strategische partnerschappen in het middelbaar beroepsonderwijs	19
4.1 Profiel mbo 2017: het veld, het budget, de aanvragen	19
4.2 Thema's en prioriteiten van de aanvragen	21
4.3 Nationale thema's binnen Strategische partnerschappen	21
4.4 Kwaliteit van de aanvragen	22
4.5 Profiel van de geselecteerde projecten 2017 en toekenning budget	22
4.6 Targets werkprogramma 2017	23
5 Strategische partnerschappen in het hoger onderwijs	24
5.1 Profiel ho 2017: het veld, het budget, de aanvragen	24
5.2 Thema's en prioriteiten van de aanvragen	25
5.3 Profiel van de geselecteerde projecten 2017 en toekenning budget	27
5.4 Targets werkprogramma 2017	28
6 Strategische partnerschappen in de volwasseneneducatie	29
6.1 Profiel ve 2017: het veld, het budget, de aanvragen	29
6.2 Thema's en prioriteiten van de aanvragen	30
6.3 Nationale thema's binnen SP	31

6.4	Kwaliteit van de aanvragen	32
6.5	Profiel van de geselecteerde projecten 2017 en toekenning budget	32
6.6	Targets werkprogramma 2017	32
7	Werkwijze NA Erasmus+	34

1 Strategische partnerschappen in Call 2017

Met dit document verantwoordt het NA hoe de 2017 selectie van projectaanvragen tot stand is gekomen voor Strategische partnerschappen KA2 van het programma Erasmus+ in Nederland voor het primair en voortgezet onderwijs (po/vo), middelbaar beroepsonderwijs (mbo), hoger onderwijs (ho) en de volwasseneneducatie (ve).

Per onderwijsveld wordt de selectie toegelicht en de werkwijze van het Nationaal Agentschap Erasmus+ Onderwijs & Training (NA). De toelichting en verantwoording staan in hoofdstuk 1 t/m 6. Een uitgebreide toelichting op de werkwijze van het NA komt in hoofdstuk 7 aan de orde.

Strategische Partnerschappen vormen een belangrijk onderdeel van Key Action 2 'Cooperation for innovation and the exchange of good practices' van het programma Erasmus+ voor Onderwijs, Jeugd en Sport. Ongeveer 28% van het totale Erasmus+ budget in Nederland is hiervoor geormerkt. Voor de aanvraagronde (Call) 2017 is in Nederland € 15.398.467 beschikbaar voor KA2 in de vier onderwijsvelden, te weten het primair en voortgezet onderwijs (po/vo), het middelbaar beroepsonderwijs (mbo), het hoger onderwijs (ho) en de volwasseneneducatie (ve). Dat is wederom een stijging ten opzichte van 2016.

De actielijn KA2 is bedoeld om projectinitiatieven te ondersteunen gericht op het oplossen van vraagstukken die in één of meer onderwijssectoren spelen. Het betreft altijd een samenwerkingsverband van tenminste drie verschillende organisaties uit drie verschillende landen¹ behorend bij de programmalanden Erasmus+. Het gaat hier om de lidstaten van de EU en vijf aan de EU gelieerde landen (het volledige landenoverzicht is te vinden in de Programmagids Erasmus+ 2017). Daarnaast kunnen organisaties uit partnerlanden, d.w.z. de niet programmalanden, officieel partner zijn in een strategisch partnerschap, mits hun toegevoegde waarde bewezen wordt geacht.

Er is een grote mate van flexibiliteit in activiteiten die binnen een partnerschapsproject mogelijk zijn en zowel kleinschalige als grootschalige initiatieven worden ondersteund. Een strategisch partnerschap kan worden aangevraagd door onderwijsinstellingen en andere publieke en private organisaties die een bijdrage leveren aan verbetering en innovatie van het onderwijs in de meest brede zin van het woord. De horizontale en sectorspecifieke prioriteiten waar een strategisch partnerschap aan dient te voldoen, staan genoemd in de Programmagids Erasmus+.

Call 2017

Vanaf Call 2016 is voor alle velden (behalve het ho) expliciet onderscheid mogelijk in doelstelling van het project; Development of Innovation of Exchange of Good Practices. Aanvragers kiezen voor één van beide doelstellingen. Door de twee hoofddoelstellingen van de strategische partnerschappen te splitsen en twee typen projecten in te voeren is het gemakkelijker om projecten met elkaar te vergelijken in de beoordeling.

Bij de uitwisseling van goede voorbeelden gaat het meestal om kleinere projecten. Doel hierbij is vaak het opbouwen van een internationaal netwerk en kwaliteitsverbetering door samenwerking met Europese partners. In dit projecttype is geen budget beschikbaar voor Intellectual Outputs en

---

¹ Uitzondering hierop zijn Strategische partnerschappen tussen alleen scholen po/vo; daar kan het partnerschap ook bestaan uit twee programmalanden.

de daaraan verbonden Multiplier Events. De totale subsidiebedragen per partnerschap vallen daardoor gemiddeld lager uit.

Bij projecten gericht op de ontwikkeling van innovatie worden kwalitatief hoogwaardige innovatieve resultaten en/of producten verwacht die achteraf breed gedeeld en ingezet kunnen worden. Het gaat hierbij om de ontwikkeling van nieuwe lesmethodes, nieuwe curricula, digitale lesmodules etc.

Elk land kan voor alle velden, behalve het hoger onderwijs, kiezen of vooraf het beschikbare bedrag wordt opgesplitst in een deel voor Development of Innovation en een deel voor Exchange of Good Practices. Nederland heeft voor po/vo een 40%-60% verdeling aangebracht. Dit moet ervoor zorgen dat meer scholen in aanmerking komen voor een subsidie. Voor ve is dit jaar voor het eerst een verdeling 80%-20% aangebracht, om kleinere projecten meer kans te geven op een subsidie.

De Europese Commissie denkt met de veranderingen de lange termijn doelen van het programma beter te kunnen waarborgen en beter te laten aansluiten op de verschillende situaties in de programmalanden.

2 Resultaten na beoordeling en selectie

2.1 Beschikbare subsidie Call 2017

In de tabel hieronder staat het totale budget per veld. In de tweede kolom staan de budgetten die gereserveerd zijn voor de TCA's², in de laatste kolom staan de beschikbare budgetten voor Call 2017 KA2 Strategische partnerschappen.

Sector	Totaal budget KA2	Waarvan voor TCA	Budget voor KA2 partnerships
po/vo	€ 6.159.226,00	€ 70.250,00	€ 6.088.976,00
mbo	€ 3.835.909,00	€ 91.250,00	€ 3.744.659,00
ho	€ 3.230.197,00	€ 25.250,00	€ 3.204.947,00
ve	€ 2.173.135,00	€ 30.250,00	€ 2.142.885,00
Totaal	€ 15.398.467,00	€ 217.000,00	€ 15.181.467,00

2.2 Beschikbare, aangevraagde en toegekende subsidie

Na selectie zijn de projecten per veld op basis van de scores op rangorde gezet. Alleen de projecten die 60 punten of meer totaal scoren én op alle vier beoordelingscriteria minimaal 50% van de te behalen punten scoren, komen in aanmerking voor subsidie. Per veld is gekeken hoeveel projecten er gefinancierd kunnen worden (zie selectielijsten). Het restbedrag dat overblijft is hieronder in een tabel weergegeven.

Voor de sector hoger onderwijs zijn twee projecten op de reservelijst geplaatst, op volgorde van score. Voor de andere drie onderwijsvelden konden alle projecten met een score boven de *threshold* worden toegekend.

Zowel bij mbo als bij ve blijft veel budget onbenut. Het overgebleven budget kan (tegen bepaalde voorwaarden) worden overgeheveld naar een andere actielijn binnen het eigen veld of naar een ander veld. Het voorstel voor de herverdeling staat toegelicht in paragraaf 2.4.

---

² TCA staat voor Transnational Cooperation Activities en bestaat uit internationaal georganiseerde activiteiten op bepaalde thema's.

Veld	po/vo	mbo	ho	ve	Totaal
Beschikbare subsidie	€ 6.088.976,00	€ 3.744.659,00	€ 3.204.947,00	€ 2.142.885,00	€ 15.181.467,00
waarvan DoI +	€ 2.435.590,40	n.v.t. ³	€ 3.204.947,00	€ 1.714.308,00	€ 7.354.845,40
Exchange of Practice	€ 3.653.385,60		n.v.t.	€ 428.577,00	€ 4.081.962,60
Aangevraagde subsidie	€ 8.014.410,00	€ 4.703.972,95	€ 12.469.621,00	€ 2.500.621,00	€ 27.688.624,95
waarvan DoI +	€ 4.296.395,00		€ 12.469.621,00	€ 2.304.011,00	€ 19.070.027,00
Exchange of Practice	€ 3.718.015,00		n.v.t.	€ 196.610,00	€ 3.914.625,00
Voorstel toekenning	€ 6.007.133,00	€ 2.703.972,95	€ 3.138.439,00	€ 1.131.774,00	€ 12.981.318,95
waarvan DoI +	€ 3.470.773,00		€ 3.138.439,00	€ 1.014.664,00	€ 4.485.437,00
Exchange of Practice	€ 2.536.360,00		n.v.t.	€ 117.110,00	€ 2.653.470,00
Rest bedrag	€ 81.843,00	€ 1.040.686,05	€ 66.508,00	€ 1.011.111,00	€ 2.200.148,05

2.3 Ontvankelijke en geselecteerde aanvragen uitgesplitst naar onderwijsveld

Veld	po/vo	mbo	ho	ve	Totaal
Ontvankelijke aanvragen	51	19	31	11	112
Aantal voldoende kwaliteit ⁴ en %	34 (67%)	12 (63%)	25 (81%)	5 (46%)	76 (68%)
Geselecteerd	34	12	8	5	59
Reserve	0	0	2	0	2

De daling van het totaal aan ingediende aanvragen zet nog steeds door:

2014	2015	2016	2017
235	202	145	112

Deze daling wordt in de sectorspecifieke hoofdstukken nader toegelicht.

³ Voor het mbo is geen budget vóóraf gealloceerd voor een type project.

⁴ Het gaat hier om projecten die voldoende scores (totaalscore van 60 punten of meer en op de onderliggende criteria 50% of meer van de maximale score voor betreffend criterium).

2.4 Toedeling van restsubsidie

Veld	po/vo	mbo	ho	ve	Totaal
Rest bedrag	€ 81.843,00	€ 1.040.686,05	€ 66.508,00	€ 1.011.111,00	€ 2.200.148,05
1 ^e reserve	€ 237.135,00	n.v.t.	€ 413.685,25	n.v.t.	
Nog nodig	€ 155.292,00		€ 347.177,00		€ 502.469,00

Herverdeling naar KA2 :	po/vo	mbo	ho	ve
KA2 po/vo	+ € 155.292,00		- € 66.508,00	- € 88.784,00

Herverdeling naar KA1 :	po/vo	mbo	ho	ve
KA1 mbo		+ € 1.040.686,05		
KA1 ho			+ € 822.327,00	
KA1 ve				+ € 100.000,00

Bestemming resterend mbo-budget

Het resterende budget KA2 mbo van € 1.040.686 wordt in zijn geheel overgeheveld naar KA1 mbo. Dit budget blijft hiermee beschikbaar voor het veld waar het aan was toegewezen. Bovendien is het budget KA1 mbo sterk overvraagd.

Bestemming resterend ve-budget

Het resterende budget KA2 ve krijgt drie bestemmingen:

1. Omdat KA1 ve niet overvraagd is, maar er nog een 2^e Call voor KA1 ve plaats zal vinden, zal hiervoor € 100.000 gereserveerd worden (deadline 4 oktober 2017).
2. € 88.784 wordt overgeheveld naar KA2 po/vo voor de benodigde aanvullende financiering van het 34^e KA2 project dat boven de threshold scoorde.
3. € 822.327 wordt overgeheveld naar KA1 ho (individuele mobiliteit binnen Europa). Er is gekozen voor overheveling naar KA1 ho en niet voor meer projecten KA2 ho, omdat KA1 ook bij ho sterk wordt overvraagd en er voorafgaand binnen ho van KA1 is overgeheveld naar KA2. Een deel hiervan vloeit op deze manier weer terug naar KA1.

Bestemming resterend ho-budget

Het resterende ho budget van € 66.508 zal overgeheveld worden naar KA2 po/vo voor de benodigde aanvullende financiering van het 34^e KA2 project dat boven de threshold scoorde.

Het overhevelen van budgetten tussen KA1 en KA2 en tussen sectoren is vanuit de EC gebonden aan regels. De overheveling overschrijdt de regels voor maximale overheveling. Hiervoor wordt een amendement ingediend bij de EC.

3 Strategische partnerschappen in het primair en voortgezet onderwijs

3.1 Profiel po/vo 2017: het veld, het budget, de aanvragen

Het veld

De veranderingen van Erasmus+ voor de sector primair en voortgezet onderwijs zijn en blijven groot. De uitgebreide aanvraagprocedure, de hoeveelheid informatie en vooral de inhoudelijke invulling van een Strategisch Partnerschap stelt de sector voor een uitdaging. Van projecten wordt een beleidsrijkere invulling verwacht, een verband tussen de activiteiten en de resultaten van het partnerschap en het beleid van de deelnemende instellingen. De sterke daling die we afgelopen jaren in de aantallen ingediende aanvragen zagen, lijkt dit jaar echter tot een halt te zijn gekomen.

Ook de Europese Commissie heeft gezien dat door de structuur van Erasmus+ bepaalde belangrijke doelgroepen, zoals scholen, voor het programma verloren dreigen te gaan. Daarom is voor de Call 2016 een aantal veranderingen aangebracht in de opzet van de Strategische Partnerschappen. Voor Call 2017 zijn deze veranderingen ongewijzigd gebleven. De Strategische Partnerschappen hebben twee hoofddoelstellingen: de ontwikkeling van innovatie (*Development of Innovation*) en de uitwisseling van goede voorbeelden (*Exchange of Good Practices*). Afhankelijk van de doelstelling van het project en samenstelling van het partnerschap kiest de aanvrager voor één van beide typen partnerschappen. Deze keuze heeft invloed op het beschikbare subsidiebedrag en de projectdoelstellingen. De subsidiebedragen per type partnerschap passen in deze structuur beter bij de reikwijdte en doelstellingen van het project. Scholen die met elkaar samenwerken, kunnen een aanvraag indienen uitsluitend gericht op het uitwisselen van goede voorbeelden. De Europese Commissie wil met deze veranderingen zorgen dat de lange termijn doelen van het programma beter gewaarborgd worden en voorkomen dat bepaalde doelgroepen verloren gaan voor Erasmus+.

- **Twee typen Strategische partnerschappen**

Uit de analyse van de eerste twee jaar van Erasmus+ voor primair en voortgezet onderwijs in Nederland bleek dat het evenwicht tussen projecten voor het uitwisselen van goede voorbeelden (hoofdzakelijk schoolpartnerschappen) en projecten voor de ontwikkeling van innovatie niet evenwichtig was. De meerderheid van het aangevraagde budget was van schoolpartnerschappen, terwijl daar percentueel gezien maar een klein deel van het toegekende budget naar toe is gegaan.

In 2016 is daarom in Nederland voor primair en voortgezet onderwijs **60%** van het budget gereserveerd voor KA2 projecten gericht op de uitwisseling van goede voorbeelden en **40%** van het budget voor KA2 projecten gericht op de ontwikkeling van innovatie. De verwachting was dat deze verdeling zou leiden tot een meer evenwichtige verdeling van de programmagelden tussen de verschillende soorten partnerschappen. Scholen krijgen hierdoor meer ruimte in het programma. Een 60%-40% verdeling van het budget over beide typen strategische partnerschappen geeft bovendien uiting aan de verdere ontwikkeling die het NA voor de po/vo-sector graag ziet. Enerzijds meer kansen bieden aan (school)partnerschappen van hoge kwaliteit, gericht op de uitwisseling van goede voorbeelden, anderzijds het stimuleren van innovatieve partnerschappen waarin een mix van partners samenwerkt aan onderwijsinnovaties.

In 2017 is voor dezelfde budgetverdeling van 60%-40% gekozen, omdat in 2016 is gebleken dat deze verdeling goed heeft uitgepakt voor onze sector. We hebben toen in vergelijking met het voorgaande jaar met nagenoeg hetzelfde budget 12 projecten meer kunnen toekennen. Ook waren de programmagelden evenwichtiger verdeeld over beide type projecten. Bovendien blijft onveranderd dat de vraag uit het veld voornamelijk komt van scholen die voor een schoolpartnerschap kiezen.

- **Gevolgen van deze veranderingen**

De verwachting was dat deze verdeling van het budget en de aanpassing van de (financiering)regels in de Strategische Partnerschappen er toe zou leiden dat onze belangrijkste doelgroep (scholen voor funderend onderwijs) behouden blijft voor het programma en dat de financiering van projecten beter in verhouding staat tot de doelstellingen en reikwijdte van de projecten. Deze laatste doelstelling is gehaald. De aangepaste regels voor de financiering van projecten hebben ervoor gezorgd dat deze beter in verhouding staat tot de doelstellingen en reikwijdte van de projecten. De doelstelling om scholen als belangrijke doelgroep van het programma Erasmus+ te behouden voor het programma is door deze verandering helaas niet voldoende gerealiseerd. Daarom heeft de Europese Commissie besloten om m.i.v. 2018 aanpassingen te doen in het programma om de schoolpartnerschappen beter te laten aansluiten bij de behoeften van de scholen.

- **Vooruitblik naar Call 2018**

In de Call 2018 wordt een nieuwe type project geïntroduceerd in de schoolsector: 'School Mobility Partnerships'⁵. Dit type komt in de plaats van de huidige strategische schoolpartnerschappen (KA219, partnerschappen tussen alleen scholen).

Waarom?

Het aantal scholen dat deelneemt aan Erasmus+ KA2 daalt ieder jaar. Als deze daling doorzet, dreigt de schoolsector uit het programma Erasmus+ te vallen. De afgelopen jaren hebben laten zien dat het huidige KA219 format nog niet goed aansluit bij de behoeften van scholen. De veranderingen die in Call 2016 in gang zijn gezet, hebben geholpen om het budget evenwichtiger te verdelen over beide hoofddoelstellingen van de actie. Dit heeft er echter niet toe geleid dat de scholen de weg terug naar Erasmus+ hebben gevonden. De scholen hebben behoefte aan een eenvoudiger projecttype waar mobiliteit van leerlingen en docenten meer centraal staat. De Nationale Agentschappen hebben de feedback van scholen serieus genomen en er bij de Europese Commissie op aangedrongen nog sterkere veranderingen door te voeren.

Wat zijn de beoogde veranderingen?

- Een vereenvoudigd aanvraagformulier dat afwijkt van het standaard KA2 format.
- Duidelijkere taal, minder (complexe) vragen.
- Scholen kunnen alleen budget aanvragen voor projectmanagement en -implementatie (PMI), leerlingen- en/of docentenuitwisselingen, exceptional costs en travel/subsistence.

---

⁵ Naam en wijzigingen onder voorbehoud van de Erasmus+ Programme Guide 2018

- Mobiliteit hoeft niet langer te voldoen aan het criteria van 'added value' voor het project. Wel moet het een bijdrage leveren aan school development, de *Paris Declaration* (inclusie, tolerantie) en het omgaan met nieuwe uitdagingen.
- Er komt een maximum op de subsidie: € 16.000 voor de coördinerende school en € 13.000 per partner.
- Maximaal 6 scholen per project.
- Meer mogelijkheden voor langdurige leerlingenuitwisseling (2 tot 12 maanden uitwisseling op een buitenlandse partnerschool).

Wat blijft hetzelfde?

Naast deelname aan dit type project blijven de andere projecttypen ook nog steeds toegankelijk voor de scholen (EoP /DoI projecten, al dan niet met andere organisaties). Scholen hebben nog steeds drie opties waaruit ze kunnen kiezen, afhankelijk van het niveau van de school en doelstellingen van het project.

Erasmus+ toegankelijker voor scholen

Het nieuwe type project maakt het programma meer toegankelijk voor scholen die willen starten met Erasmus+ of die een project willen dat meer gericht is op mobiliteit en bijdraagt aan *school development*. Het is geen terugkeer naar het Comenius-programma. Het project moet een inhoudelijke component hebben en gericht zijn op *school development*.

De aanvragen

Het goede nieuws is dat de daling in het aantal ingediende aanvragen dat in 2015 is ingezet, dit jaar niet verder doorzet. In Call 2014 dienden 135 instellingen een aanvraag in, het jaar daarna in 2015 was dit aantal gedaald naar 89, een vermindering van 34%. In 2016 hebben wij 58 aanvragen ontvangen wat een verdere daling betekende van 35% ten opzichte van 2015. In 2017 hebben wij 52 aanvragen ontvangen. Weliswaar een afname, maar een stuk minder groot dan de voorgaande jaren. Het is gelukt de sterke daling in aanvragen te stoppen. De daling ten opzichte van 2016 is nu 10% in tegenstelling tot de daling van rond de 35% die we voorgaande jaren zagen. Bij de Strategische Partnerschappen tussen alleen scholen (KA219) zien we stabiliteit in het aantal aanvragen ten opzichte van 2016. Hier ontvingen wij slechts twee aanvragen minder. De trend van de afgelopen jaren met steeds minder aanvragen lijkt hiermee ook bij de scholen tot een halt te zijn gekomen. Een groei zien we echter ook niet. Vergeleken met het eerste jaar van Erasmus+ is er nog steeds sprake van een sterke daling in aanvragen.

We zien nog steeds dat het veld de weg terug naar Erasmus+ niet heeft gevonden na de implementatie- en budgetproblematiek bij de eerste Call 2014. Toen bleek dat veel scholen die in 2014 de nodige tijd en moeite hebben gestoken in het schrijven van een aanvraag voor Erasmus+ die aan de eisen voldeed, geen succes hadden in het nieuwe programma Erasmus+. De *workload* (door implementatieproblemen, maar ook door ingewikkelder procedures die aanvragers moeten doorlopen vóór ze hun aanvraag kunnen schrijven) stond vaak niet in verhouding tot de *success rate* (door budgetproblemen); het was de investering vaak niet waard. Dit is overigens een ontwikkeling die in heel Europa nog steeds zichtbaar is, ook drie jaar na de eerste Call. Deze ontwikkeling heeft geleid tot de realisatie van de vergaande veranderingen in de schoolpartnerschappen die in 2018 geïntroduceerd worden.

Hoewel de daling in Call 2017 niet verder doorzet, merken we dat de teleurstelling over Erasmus+ nog steeds leeft in het veld. Dit krijgen wij ook regelmatig terug van met name de scholen die Erasmus+ nog steeds associëren met ingewikkeld, tijdrovend en een lage slagingskans. Dit gevoel laat zich niet makkelijk wegnemen, ondanks onze inspanningen om de veranderingen die zijn doorgevoerd in Call 2016 als een verbetering neer te zetten die naar verwachting zal leiden tot een grotere slagingskans voor met name de schoolpartnerschappen.

Door het nieuws over de veranderingen in de Strategische Partnerschappen en de budgetverdeling hadden we in de aanloop naar Call 2016 reeds goed nieuws voor met name de scholen in onze doelgroep: betere kansen op een toekenning en geen concurrentie meer met grote strategische innovatieve partnerschappen door de budgetsplitsing en twee selectielijsten. Deze ontwikkelingen en de budgetverhoging in Call 2017 hebben wij in de aanloop naar Call 2017 actief gedeeld met het veld, onder andere door een algemene informatiebijeenkomst en diverse presentaties op plekken waar onze doelgroep aanwezig is, zoals bijeenkomsten van netwerken als tto, Elos en vvto. Ook is op bestuurlijk niveau contact gezocht met organisaties als de PO-raad en schoolbesturen om ingangen te openen naar nieuwe scholen, aangezien de budgetverhoging ruimte biedt om meer aanvragen te kunnen goedkeuren. Hieruit zijn diverse concrete acties gekomen die ons helpen bij het bereiken van nieuwe doelgroepen. Daarnaast zijn we blijven inzetten op de verbetering van onze informatievoorziening en het ondersteunen van aanvragers door hen te helpen kwalitatief goede, relevante subsidieaanvragen te schrijven voor projecten met impact. Om de *workload* voor de scholen zo veel mogelijk te beperken, hebben we onze dienstverlening verder aangepast. We hebben extra ondersteuning geboden bij het invullen van het aanvraagformulier middels het aanbieden van een online module op de Nuffic Academy, gericht op docenten uit po en vo, die de aanvrager stap voor stap door de aanvraag leidt.⁶

De trend van een dalend aantal aanvragen en de aanhoudende teleurstelling in het veld over Erasmus+ was vooruitlopend op Call 2017, waarin voor KA2 in de sector School Education een aanzienlijke budgetverhoging is gekomen, een verontrustende ontwikkeling. In de aanloop naar Call 2017 heeft het NA ingezet op het overtuigen van het veld dat Erasmus+ wel degelijk kansen biedt en de moeite waard is om in te investeren. Nu de resultaten bekend zijn kunnen we constateren dat dit deels gelukt is. De sterke daling van het aantal aanvragen is tot een halt gekomen. Tegelijkertijd zien we dat het voor met name de scholen lastig is gebleken om een kwalitatief goede aanvraag te schrijven. Hierdoor hebben wij ons budget voor de selectielijst van Exchange of Good Practice projecten helaas niet kunnen uitputten. Wat er overbleef, is toegevoegd aan het budget voor de Development of Innovation projecten in po/vo.

De toekenningen

In 2017 kunnen we in totaal **34** projecten financieren, waaronder **22** projecten voor Exchange of Good Practice (allen partnerschappen tussen alleen scholen). Het totaal aantal toekenningen van 34 projecten is gelijk aan het totaal van vorig jaar. Opvallend is dat we van de KA201 projecten maar 1 Exchange of Good Practice project hebben ontvangen, dat bovendien onder de threshold scoorde. De overige aanvragen zijn gericht op de ontwikkeling van innovatie. Daarvan kunnen we er **12** toekennen.

---

⁶ <https://www.internationalisering.nl/courses/erasmus-povo-aanvraagassistent/>

De grootste vraag uit het veld komt voor projecten gericht op ontwikkeling van goede voorbeelden en dan met name de schoolpartnerschappen. Hier gaat echter dit jaar niet het grootste deel van het budget naar toe, aangezien we dit jaar op deze lijst geld overhouden. Er zijn helaas niet genoeg kwalitatief goede projecten om het gealloceerde budget geheel te kunnen besteden aan dit type partnerschap. De schoolsector heeft dit jaar een flinke budgetverhoging gehad, maar kan dit niet wegzetten bij de schoolpartnerschappen, doordat Erasmus+ nog steeds onvoldoende voorziet in de behoeften van de scholen. Hierdoor blijft het voor het merendeel van de scholen lastig om te voldoen aan de eisen die Erasmus+ stelt. De veranderingen die voor de Call 2018 zijn voorgesteld, zorgen er hopelijk voor dat het voor scholen gemakkelijker wordt een succesvolle aanvraag te doen.

In 2015 lag het gemiddelde aangevraagde subsidiebedrag voor de schoolpartnerschappen (KA219) op € 141.522. In 2016 ligt het gemiddelde aangevraagde subsidiebedrag voor partnerschappen gericht op uitwisseling van goede voorbeelden op € 118.591. Het gemiddelde subsidiebedrag in 2017 voor dit type project ligt op € 115.289. Een lichte daling van gemiddeld € 3.302 per project. Deze vermindering in combinatie met het aantal aanvragen en de budgetverhoging zorgt ook dit jaar weer voor een zeer hoog slagingspercentage voor dit type project: 61%. Dit is vergelijkbaar met het slagingspercentage van vorig jaar: 62%. In 2015 lag dit op 18% en in 2014 op 11%.

Het budget

De Strategische partnerschappen hebben binnen het po/vo een budget van € 6.159.226 (waarvan € 70.250 bestemd is voor TCA's). De totale aangevraagde subsidie voor alle aanvragen is € 8.014.460. Het NA heeft binnen de po/vo-sector in Erasmus+ aanvragen voor drie verschillende soorten strategische partnerschappen ontvangen:

1. KA219 Strategische Partnerschappen voor Exchange of Good Practices tussen alleen scholen: 37 aanvragen ontvangen, 36 ontvankelijk (1 na deadline ingediend), 22 boven threshold, 14 onder threshold
2. KA201 Strategische Partnerschappen voor Exchange of Good Practices in po/vo: 1 aanvraag ontvangen, 1 ontvankelijk maar onder threshold
3. KA201 Strategische partnerschappen voor Development of Innovation in po/vo: 14 aanvragen ontvangen, 14 ontvankelijk, 12 boven threshold, 2 onder threshold.

De eerste twee typen partnerschappen zijn voor Exchange of Good Practices en staan gezamenlijk op de selectielijst voor dat type partnerschap, waar **60%** van het beschikbare budget voor is gereserveerd. De tweede selectielijst is voor de partnerschappen voor Development of Innovation met een budget van **40%** van het totaal voor KA2 sector School Education.

3.2 Thema's en prioriteiten van de aanvragen

Het is van belang dat projecten binnen Erasmus+ aansluiting vinden bij nationale en Europese beleidsthema's. Op basis van een analyse van de nationale en Europese agenda's op het terrein van primair en voortgezet onderwijs en gesprekken met stakeholders zijn thema's benoemd. Deze vormen de basis voor de beleidsrijke invulling van de programma's binnen het programma Erasmus+ voor de periode 2014-2020. Erasmus+ zal via de projecten een bijdrage kunnen leveren aan onderstaande nationale thema's die zeer sterk in het verlengde liggen van de Europese agenda.

3.3 Nationale thema's binnen strategische partnerschappen po/vo

In de advies- en voorlichtingsfase benadrukt het NA dat aanvragers aansluiting kunnen vinden bij de Europese thema's door aan onderstaande nationale thema's te werken. Het NA Erasmus+ heeft deze inhoudelijk geclusterd tot de volgende thema's.

1. Verbetering van vreemdetalenonderwijs: dit kan in de vorm van verdere ontwikkeling en verspreiding van vroeg vreemdetalenonderwijs, versterkt talenonderwijs, tweetalig onderwijs.
2. Excellentie en talentontwikkeling: zowel leren van andere landen hoe ze excellentie ondersteunen als internationalisering gebruiken om te kunnen excelleren. Het gepersonaliseerd leren past ook goed bij dit onderwerp.
3. Professionalisering leraren en schoolleiders: een onderwerp bij leraren kan zijn het omgaan met de digitale wereld van nu. Het gaat dan om zowel het gebruik van ICT in de klas op een pedagogisch verantwoorde manier als ook het 'leren te leren' in een omgeving met zoveel (ICT-)prikkels. Andere onderwerpen zijn het omgaan met excellente leerlingen (bijvoorbeeld scholing in het differentiëren), opbrengstgericht werken en nascholing in vreemde talen en de bijbehorende didactiek.
4. Rekenen en taalonderwijs: internationalisering kan gebruikt worden bij het rekenonderwijs en het Nederlandse taalonderwijs door te leren van ervaringen in andere landen. Ook kunnen lessen uitdagender en meer inspirerend gemaakt worden door de internationale component.
5. Ondernemerschap: het stimuleren van ondernemend (leer)gedrag. Dit wordt o.a. vormgegeven door entreprenasia. Daarnaast kunnen scholen meer de samenwerking met het bedrijfsleven opzoeken bij het vormgeven van internationalisering.
6. Vroeg en voorschoolse educatie: het verbeteren van de kwaliteit en de aansluiting van de voorschoolse educatie op het primair onderwijs. Mogelijk ook als doorlopende leerlijn naar het voortgezet onderwijs.
7. ICT vaardigheden en gebruik ICT in de klas: verbeteren van de inzet van ICT in de les, maar ook het leren omgaan met ICT en social media. Uitbreiding gebruik van eTwinning in de les en projecten.
8. 21st century skills: Dit zijn generieke vaardigheden en daaraan te koppelen kennis, inzicht en houdingen die nodig zijn om te functioneren in en bij te dragen aan de toekomstige samenleving. Om leerlingen goed voor te bereiden op de 21e eeuwse samenleving wordt het belangrijk gevonden de vaardigheden een plek te geven in het onderwijs.
9. Wetenschap en techniek: maakt leerlingen nieuwsgierig en stimuleert kinderen om creatief, kritisch en ondernemend te zijn, op onderzoek uit te gaan en oplossingen te bedenken. Internationalisering speelt hierin een belangrijke rol. Het verwerven van een internationale houding past goed binnen dit thema.
10. Voortijdig schoolverlaten: aanpakken om vroegtijdig schoolverlaten te voorkomen.
11. Profielscholen: (door) ontwikkeling van een (nieuw) schoolprofiel zoals bijvoorbeeld cultuurprofiel, technasia, topsport etc.
12. Samenwerking onderwijs - bedrijfsleven: het bedrijfsleven is een belanghebbende van internationalisering (de internationaal georiënteerde werknemer) en zou veel meer bij de internationalisering van het onderwijs betrokken kunnen worden. Samenwerking onderwijs en bedrijfsleven vormt een goed onderwerp om de sector-overstijgende aanpak van Erasmus+ vorm te geven.

13. Sociale inclusie: bevorderen van kansengelijkheid, inclusie, diversiteit en non-discriminatie in het onderwijs door innovatieve en geïntegreerde aanpakken. Het stimuleren van de ontwikkeling van sociale, maatschappelijke en interculturele competenties, media geletterdheid en kritisch denken. Alsmede het tegengaan van discriminatie, racisme, pesten en geweld.

Thema's

In het aanvraagformulier staat een aantal thema's beschreven waaruit de aanvrager kan kiezen. De aanvrager kan er maximaal drie selecteren. In de tabellen in de bijlagen staat het totaaloverzicht per onderwerp. Voor de KA219 schoolpartnerschappen geldt dat het onderwerp *new innovative curricula / educational methods / development of training courses* het meest wordt gekozen. Gevolgd door *Pedagogy and Didactics*. De derde plaats wordt gedeeld door de onderwerpen: *ICT-new technologies-digital competences, EU citizenship, EU Awareness and Democracy, Intercultural/intergenerational education and (lifelong)learning and international cooperation, international relations, development cooperation*

Als we kijken naar de KA201 Strategische partnerschappen voor het po/vo (uitwisseling van goede voorbeelden en ontwikkeling van innovatie) zien we daar dat de onderwerpen meer verdeeld zijn. Het onderwerp *social inclusion* wordt het vaakst genoemd. Gevolgd door *New innovative curricula/educational methods/development of training courses, International cooperation, international relations, development cooperation*. Op de derde plaats staat *Early School Leaving / combating failure in education*.

Prioriteiten

Naast de onderwerpen kiezen projecten voor prioriteiten. Als eerste noemen ze de sectorspecifieke of horizontale prioriteit die het meest van toepassing is op hun project. Vervolgens kunnen zij nog twee horizontale of sectorspecifieke prioriteiten kiezen die ook van toepassing zijn. Als we kijken naar de keuze voor de meest relevante Europese prioriteit voor de PO/VO-sector dan kiezen de meeste aanvragers voor een schoolpartnerschap voor een sectorspecifieke prioriteit: *Promoting the acquisition of skills and competences, promoting the acquisition of skills and competences, for example by: addressing underachievement in maths, science and literacy through effective and innovative teaching and assessment*. Gevolgd door de schoolspecifieke prioriteit *Achievement of relevant and high quality skills and competences*. Op de derde plaats staat *Social Inclusion*. Bij de overige strategische partnerschappen staat *Promoting the acquisition of skills and competences* ook bovenaan. Gevolgd door de sectorspecifieke prioriteit *Promoting the acquisition of skills and competences*. De derde plaats is meer verdeeld over de verschillende prioriteiten.

Van de andere prioriteiten die kunnen worden gekozen ziet het NA dat de sectorspecifieke prioriteit *Strengthening the profile of the teaching professions* zowel in de schoolpartnerschappen als de overige partnerschappen het meest gekozen wordt, gevolgd door *Open and innovative education, training and youth work, embedded in the digital era* en *Improve achievement in relevant and high-level basic and transversal competences in a lifelong learning perspective*. De overige prioriteiten zijn meer verdeeld over de projecten.

Naast onze grootse doelgroep - de scholen - die voor het overgrote merendeel gaan voor een schoolpartnerschap ziet het NA ook scholen terugkomen in innovatieve projecten waar zij

samenwerken met andere organisaties zoals universiteiten, NGO's etc. Dit jaar ziet het NA een terugloop in de aanvragen voor een Exchange of Good Practice project. Van de 51 aanvragen hebben 14 projecten een of meer partners betrokken van buiten de onderwijsvelden, zoals NGO's en bedrijven.

3.4 Kwaliteit van de aanvragen

Exchange of Good Practices

Van de 36 ontvangelijke partnerschappen voor Exchange of Practices voldoen 14 niet aan de kwaliteitscriteria. De overgebleven 22 projecten kunnen allemaal worden toegekend vanuit het beschikbare budget. Alle projecten boven de kwaliteitseis kunnen worden toegekend. Op deze selectielijst blijft € 1.117.025,60 over, hetgeen wordt toegevoegd aan de lijst voor Development of Innovation.

Development of Innovation

Van de 14 ontvangelijke partnerschappen voor Development of Innovation voldoen twee niet aan de kwaliteitscriteria en kunnen 12 worden toegekend vanuit het beschikbare budget. Door het extra budget vanuit Exchange of Good Practice en een kleine aanvulling vanuit ho en ve kunnen vier projecten DoI extra worden toegekend.

TCA

Tenslotte heeft het NA een bedrag van € 70.250 gereserveerd voor Transnational Cooperation Activities (TCA's) in het po/vo. Dit bedrag wordt ingezet voor deelname van Nederlandse instellingen aan thematische conferenties en contactseminars georganiseerd door Nationale Agentschappen én aan het organiseren van een groot contactseminar in Nederland in samenwerking met eTwinning en het Elos scholennetwerk. Dit doet het NA om Erasmus+ in po/vo een positieve impuls te geven.

3.5 Toekenning budget

Beslisregels toekenning

- Projecten die op één of meer Europese beoordelingscriteria lager scoren dan de helft van de maximaal te behalen score op betreffend criterium worden afgewezen.
- Projecten die onder het Europese minimum van 60 punten scoren worden afgewezen.
- Toekenning vindt plaats op basis van de kwaliteit van de projectaanvragen (te meten a.d.h.v. de geconsolideerde eindscore).
- Als het budget ontoereikend is om alle projecten te financieren komen op volgorde van kwaliteit drie projecten op de reservelijst. De overige aanvragen worden direct afgewezen.

Randvoorwaarde hierbij is dat de begunstigde organisatie ook positief uit de check naar financiële draagkracht naar voren komen, dat uit de double funding check blijkt dat een dergelijke aanvraag niet ook in een ander land is aangevraagd en dat de benodigde partners gevalideerd zijn.

Zij zijn in Erasmus+ verantwoordelijk voor het budgetbeheer van het project als geheel. De financiële check wordt, conform de eisen van de Europese Commissie, enkel gedaan bij de

aanvragers die private organisaties zijn. Het betreft drie acht organisaties die een Strategisch Partnerschap voor Development of Innovation hebben aangevraagd en die op de selectielijst staan. Deze check dient bij voorkeur voor 15 juli 2017 door het NA Erasmus+ te worden uitgevoerd.

3.6 Targets werkprogramma 2017

In het werkprogramma 2017 staat een aantal streefcijfers voor strategische partnerschappen in het primair en voortgezet onderwijs. Deze targets zijn op één na allemaal gerealiseerd en betreffen:

- ✓ *30% van de geselecteerde projecten dient onderwijsveld-overstijgend te zijn:* van de 34 geselecteerde projecten zijn er 18 projecten die als eerste prioriteit een horizontale prioriteit kiezen (53%).
- ✓ *15% van de geselecteerde projecten dienen projecten 'involving enterprises or other socio economic players' te zijn:* van de in totaal 34 geselecteerde projecten wordt in de 14 geselecteerde KA201 projecten samengewerkt met partners van diverse achtergronden (41%).
- ✓ *70% van de aanvragen dient boven de kwaliteitsdrempel te scoren:* van de 51 ontvankelijke aanvragen scoorden 34 boven de threshold (67%).
- ✓ *Bij 10% van de ingediende aanvragen dient het primair onderwijs betrokken te zijn:* tenminste 5 van de 51 ontvankelijke aanvragen heeft één of meerdere partners in het primair onderwijs (10%).

4 Strategische partnerschappen in het middelbaar beroepsonderwijs

4.1 Profiel mbo 2017: het veld, het budget, de aanvragen

Het veld

Het mbo-veld kent initiële en post-initiële opleidingen verzorgd door publiek gefinancierde instellingen en door private opleidingsinstellingen. In EU-termen gaat het om Initial VET en Continuïng VET. In andere onderwijsvelden bestaan lijsten wie mag aanvragen, maar dat is niet van toepassing op mbo Erasmus+. Elke organisatie die actief is in het mbo mag aanvragen, waarmee de aanvragers een diverse groep kunnen vormen.

Bij de beoordeling van aanvragen is dit jaar sterker gelet op de relevantie en impact voor het mbo-stelsel vanuit de vragen: past de aanvraag bij het veld en gaat het structureel iets bijdragen aan verandering van het mbo?

Het Nederlandse mbo-veld maakt de laatste jaren gestaag vorderingen in de internationalisering en de versterking van het beroepsonderwijs. Momenteel hebben 32 mbo-instellingen de Erasmus+ VET Mobility Charter behaald. Naast het organiseren van mobiliteit hebben deze instellingen aangetoond te beschikken over een strategie voor internationalisering van leerinhouden, kwalificaties en curriculum en te werken op en aan hoge kwaliteit. Ook instellingen zonder Charter werken binnen de actielijn KA1 aan verbetering en internationalisering van leerinhouden, kwalificaties en curriculum. Strategische partnerschappen in KA2 zijn een goede mogelijkheid om deze gebieden te verbeteren.

Het Nederlandse mbo verkeert in een transformatie met verkorting van opleidingsjaren en intensivering van onderwijstijd, implementatie van een nieuwe opzet van de kwalificatiestructuur en de uitwerking van de overname van de wettelijke taken vanuit de Kenniscentra naar S-BB met de inrichting van sectorkamers. KBB's waren voorheen belangrijke actoren in de Europese onderwijsprogramma's door hun positie dichtbij het bedrijfsleven en de bediening van het gehele land en boden daarmee belangrijke condities om structureel veranderingen te realiseren. Dat laatste is voor een project onder KA2 van groot belang. De impact van een project moet voor de projectpartners een initiatief tot innovatie vormen, maar dit moet verder gebracht worden dan de eigen omgeving. Beoordelaars hebben in dit opzicht speciaal gelet op de projectimpact in bredere omgeving, buiten het eigen partnerschap. Ook is gekeken naar in hoeverre aanvragers aansluiten bij wat andere mbo instellingen in gang hebben gezet nationaal of internationaal op het betreffende onderwerp van het project.

Budget

Voor 2017 is een budget gereserveerd van € 3.835.909 voor KA2 Strategische partnerschappen inclusief de TCA's. Dit is een verhoging van bijna € 100.000 ten opzichte van het beschikbare bedrag in 2016, € 3.744.328.

De aanvragen

Voor het mbo kunnen projectaanvragen 'Development of Innovation (DoI)' of 'Exchange of Practices (EoP)' tot doel hebben. De laatste projecten hebben vaak een kleiner budget. Een

budgetscheiding is niet nodig in dit veld omdat er reeds een spreiding zichtbaar is van verschillende soorten projecten en verschillende soorten budgetten.

Dit jaar zijn er, net als vorig jaar, zes ontvankelijke aanvragen die zich op EoP richten. Een groeiend aantal gesprekspartners heeft aan het NA aangegeven om middels een EoP een vervolg te geven met een project gericht op DoI. De EoP heeft voor hen als neveneffect dat men de looptijd van de EoP benut om de behoefte analyse te maken, de vergelijking van oplossingsrichtingen te maken en een sterk internationaal samenwerkingsverband te laten ontstaan. Dit biedt een mooi fundament is voor Innovatie met behulp van Intellectual Outputs. De overige 13 ontvankelijke projecten richten zich op innovatie (DoI).

Het NA heeft dit jaar 19 aanvragen ontvangen waarvan er 12 afkomstig zijn van organisaties met een lopend Erasmus+project in één van de actielijnen.

Het aantal aanvragen is ten opzichte van vorig jaar met vijf gedaald. De dalende tendens van 2015 en 2016 zet dus door. Het aandeel bekende mbo-instellingen dat een aanvraag heeft ingediend is ten opzichte van 2014 en 2015 gedaald. Een eenduidige verklaring voor deze dalingen is lastig te vinden.

Het NA is redelijk tevreden over het effect van de gehanteerde aanpak om de kwaliteit van aanvragen te verhogen doormiddel van een extra training, voorlichting en adviesgesprekken. Het aantal projecten boven de threshold is gestegen. Daarentegen is het aantal ingediende aanvragen gedaald. Een verklaring hiervoor behoeft nadere analyse op nationaal niveau om een sluitende aanpak te kiezen. Op Europees niveau is echter ook een daling zichtbaar van het aantal KA2 aanvragen.

Voor deze Call is er een aanvullende training georganiseerd voor organisaties met een concreet projectidee. Deze training is voor het eerst door het NA georganiseerd en was bedoeld om serieuze projectaanvragers te helpen bij het uitwerken van hun idee tot een kwalitatief goede projectaanvraag die past binnen Erasmus+. De training heeft ook tot resultaat gehad dat een aantal instellingen hebben afgezien van het doen van een aanvraag, omdat hun doelstellingen en projectidee niet passend zijn binnen het veld en het programma.

De uitkomst van de aanvraagronde 2017 is vergelijkbaar met 2016 aangezien alle aanvragen die boven de drempel (threshold) hebben gescoord, een toekenning krijgen. De gemiddelde mbo-aanvraag is met € 212.200 vergelijkbaar met vorig jaar. Er zijn opnieuw te weinig goede projectaanvragen ingediend waardoor ruim € 1,1 miljoen subsidie resteert. De slagingskans voor een aanvraag van voldoende kwaliteit is hiermee 100%. Ruim een derde (37%) van de aanvragen, zeven van de 19 van onvoldoende kwaliteit bevonden, 12 aanvragen scoorden voldoende. In vergelijking met 2016 zijn er relatief meer aanvragen voldoende beoordeeld. Toen scoorde de helft van de ontvankelijke aanvragen onder de maat.

Het NA had verwacht dat er meer mbo-instellingen en andere organisaties actief in dit onderwijsveld deze Call een aanvraag in zouden dienen. Met de verwachte budget-stijging in Erasmus+ van jaarlijks 10% de komende jaren zal het NA extra energie steken in de promotie van strategische partnerschappen voor het mbo-veld.

4.2 Thema's en prioriteiten van de aanvragen

In het aanvraagformulier staan een aantal thema's beschreven waaruit de aanvrager dient te kiezen. De aanvrager kan er maximaal drie selecteren. In de tabellen in hoofdstuk 9 staat het totaaloverzicht per thema. Bijna alle aanvragers hebben drie thema's gekozen. Evenals voorgaande jaren is de lijst zeer divers, maar houden de meeste aanvragen zich in ieder geval bezig met 'vernieuwing van curricula / onderwijsmethodes / ontwikkeling training'. Dat is voor de meeste projectaanvragers een gebruikelijke manier van implementatie, bovendien is 'training' een apart gefinancierd onderdeel van een KA2 project.

Dit jaar is Inclusion- equity daarna het meest gekozen thema, volgend door 'integration of refugees' en 'health and wellbeing'.

Prioriteiten

Voor de mbo strategische partnerschappen zijn de volgende prioriteiten voor 2017 leidend:

- de horizontale prioriteiten, zoals vastgelegd in de Erasmus+ Programme Guide for Applicants 2017
- de veld specifieke prioriteiten volgend uit het Europese Kopenhagen proces, de E&T 2020 agenda (monitor 2015)

Een aanvraag moet tegemoet komen aan minimaal één horizontale prioriteit (voor alle onderwijsvelden) of één prioriteit specifiek voor het mbo. Van de gekozen prioriteiten moeten projecten ook nog aangeven wat de 'main priority' is.

De horizontale prioriteit 'Achievement of relevant and high quality skills and competences' is met vijf keer het vaakst als belangrijkste prioriteit aangekruisd. De horizontale prioriteit 'social inclusion' is met zeven keer in het algemeen het vaakst als prioriteit genoemd.

Alle gekozen prioriteiten staan in een overzicht weergegeven in de hoofdstuk 9.

4.3 Nationale thema's binnen Strategische partnerschappen

Voor de vertaling van de Europese thema's op nationaal niveau, maar ook op instellingsniveau dienen de aanvragen te verwijzen naar de eigen agenda en te beschrijven hoe dit project in lijn is met de genoemde prioriteiten en thema's. Voor het mbo gaat het om de volgende Nederlandse thema's:

1. Kwaliteit van onderwijs en kwaliteitszorg: kwalitatief goed onderwijs
2. Curriculum en examinering
3. BPV en work-based learning
4. Voorkomen voortijdig schoolverlaten
5. Doorlopende leerlijn vmbo-mbo-hbo
6. Professionalisering docenten en trainers
7. Internationale mobiliteit
8. Regionale samenwerking en positionering in de regio naar bedrijven, overheid en andere partners in onderwijs en samenleving
9. Opening up Education
10. Ondernemerschap
11. Excellent vakmanschap

Een uitgebreidere beschrijving per nationaal thema is voor aanvragers te vinden op de website erasmusplus.nl.

Bijna alle nationale thema's komen aan bod bij de aanvragen voor strategische partnerschappen. Echter 'Opening up Education' blijft onderbelicht in de aanvragen en zal specifiek aandacht nodig hebben in voorlichting of een TCA om hier wél projectaanvragen op ingediend te krijgen.

Daarnaast heeft het NA heeft in samenspraak met de NAU twee voornaamste sector overstijgende prioriteiten vastgesteld:

- Sociale inclusie (sleutelwoorden: participatie, diversiteit, wereldburgerschap)
- Professionalisering (sleutelwoorden: betere skills & competenties docenten & staf)

4.4 Kwaliteit van de aanvragen

De geconsolideerde scores van de aanvragen liggen tussen de 52 en 82 punten. Bijna alle projecten, maar zeker de laag scorende projecten hebben van de experts advies op maat meegekregen ter verhoging van de kwaliteit van de projectuitvoering dan wel gerichte activiteiten om de impact op het middelbaar beroepsonderwijs te vergroten. Het NA besteed hier aandacht aan tijdens de Kick-off meeting en bij de persoonlijke kennismakingsgesprekken.

Zeven van de 19 projectaanvragen komen niet in aanmerking voor subsidie, omdat zij op één of meerdere van de beoordelingscriteria onder de drempelwaarde scoren en/of hun eindscore lager is dan 60. In 2015 scoorden 18 van de 43 aanvragen boven de threshold. In 2016 waren dit er 12 van de 24. Het aandeel aanvragen van voldoende kwaliteit is daarmee sinds 2015 gestegen van 50% in 2016 gestegen naar 63% in 2017. Op kwalitatief vlak is er binnen het mbo-veld dus vooruitgang geboekt. Een belangrijk punt van aandacht, nogmaals, is het aantal aanvragen dat wordt ingediend, dat sinds 2015 flink achteruit is gegaan en zodanig dat het budget niet is uitgeput.

4.5 Profiel van de geselecteerde projecten 2017 en toekenning budget

Het nationaal ouderenfonds, Stichting hogeschool Leiden en de European Cleft organisation richten zich via het voorbereiden van studenten op het begeleiden van een specifieke doelgroepen, de ouderen in de samenleving en jonge kinderen met een specifieke aandoening.

Stichting Friesland college zet rechtstreeks studenten in bij het thema kwetsbare jongeren.

Stichting Incubator is dit keer de enige aanvrager met het gekozen onderwerp ondernemerschap, zij richten zich op een door de Europese Commissie moeilijk bereikbaar genoemde doelgroep 'SME's'.

Zowel Aventus, het Clusius, en de MBO Raad hebben gekozen om de integratie van migranten/vluchtelingen als thema voor hun project te nemen. Alle drie hebben daarbij een verschillende uitwerking voor hun project gekozen.

Lentiz en Scalda richten zich op het beter aansluiten bij de arbeidsmarkt.

Stichting Skills Netherlands is de enige aanvrager die zich voornamelijk richt op het tweede, door het ministerie benoemde, thema; 'professionalisering'.

Roc van Twente tenslotte richt zich op één van de thema's uit het Riga conclusions, nl 'work based learning' die ze in een doorlopende lijn ontwikkelen met het hoger onderwijs.

Drie projecten hebben als doel Exchange of Practices. De andere negen projecten richten zich op innovatie.

4.6 Targets werkprogramma 2017

In het werkprogramma 2017 staan een aantal streefcijfers voor mbo Strategische Partnerschappen. Deze targets zijn niet allemaal gerealiseerd en betreffen:

- 20% van de geselecteerde projecten dient onderwijsveldoverstijgend te zijn. Dit is het geval bij 92% van de projecten.
- 15% van de geselecteerde projecten dienen projecten involving enterprises or other socio-economic players te zijn: alle projecten hebben niet onderwijs partners. Dit zijn o.a. lokale publieke organisaties, onderzoek/expertisebureaus, diverse bedrijven en non-gouvernementele organisaties.
- 65% van de aanvragen dient boven de kwaliteitsdrempel te scoren: dit is nu 63%, waarmee de doelstelling bijna is behaald.

5 Strategische partnerschappen in het hoger onderwijs

5.1 Profiel ho 2017: het veld, het budget, de aanvragen

Het veld

De Nederlandse hoger onderwijsinstellingen hebben jarenlange ervaring met het aanvragen van Europese samenwerkingsprojecten. Binnen het programma Erasmus+ zijn dit projecten die vallen onder de decentrale KA2 acties, de strategische partnerschappen (SP), en onder de centrale KA2 acties, zoals projecten in het kader van capaciteitsopbouw en de grote, meer innovatieve *Knowledge Alliances*.

De ho SPs kunnen klein of grootschalig zijn en betreft een samenwerking met partners binnen de onderwijssector(en) of met partners daarbuiten. Er is een grote vrijheid in het soort project dat kan worden aangevraagd, zolang het project bijdraagt aan een bepaalde mate van innovatie en verbetering van het hoger onderwijs in Europa.

Erasmus+ heeft als doelstelling dat de projecten aantoonbare impact hebben en dat de uitkomsten duurzaam zijn. Voor de hoger onderwijs strategische partnerschappen zijn de volgende prioriteiten leidend, zoals vastgelegd in de Programmagids Erasmus+ 2017:

- de horizontale prioriteiten
- de prioriteiten uit publieke consultatie voor herziening van de moderniseringsagenda van het Europese hoger onderwijs.

Budget

Het voor KA2 SP geormerkte budget voor 2017 is € 3.230.197 (minus reservering voor TCA's van €25.250). Dit is ruim € 750.000 meer dan in 2016. Het budget dat door de EC voor Nederland is geormerkt voor KA2 SP Call 2017 is € 1.352.972. € 1.877.225 is aangevuld vanuit andere actielijnen, met name KA103 (mobiliteit binnen de partnerlanden). We hebben hier evenals voorgaande jaren voor gekozen, omdat we als land dan een aansprekender aantal projecten kunnen honoreren. Subsidie voor Europese samenwerkingsprojecten is al schaars en Nederlandse instellingen zijn zeer actief. Het NA heeft er derhalve voor gekozen om het budget voor KA2 SP zoveel mogelijk te verhogen, met inachtneming van de overhevelingsregels van de EC en ook met inachtneming van het ook al niet al te ruime KA1 mobiliteit budget.

Het totaal aangevraagde budget voor Call 2017 is € 12.469.621, de gemiddelde budgetaanvraag is ruim € 402.000 per aanvraag.

De aanvragen

Het NA heeft dit jaar 31 ho-aanvragen ontvangen. Alle aanvragen zijn ontvankelijk verklaard.

De aanvragen zijn afkomstig van:

- 9 universiteiten (nagenoeg gelijk gebleven ten opzichte van voorgaande jaren)
- 13 HBO instellingen (gelijk gebleven ten opzichte van vorig jaar)
- 3 Universitair Medisch Centra (ten opzichte van 2016 is dit aandeel gestegen)
- 6 niet-onderwijs instellingen (een daling van 5% ten opzichte van vorig jaar)

Het aantal aanvragen is ten opzichte van voorgaande jaren weer gedaald:

Call jaar	Aantal ontvankelijke aanvragen
2017	31
2016	37
2015	41
2014	44

Het NA ziet dit vooralsnog voor het hoger onderwijs niet als een zorgelijke ontwikkeling, omdat er nog steeds meer dan voldoende goede projectvoorstellen worden ingediend.

Zij ziet een aantal mogelijke oorzaken voor deze daling:

- Betere informatie over waar een SP aan moet voldoen en welke kaders er zijn (natuurlijke selectie).
- Het lage slagingspercentage schrikt een aantal potentiële aanvragers af.
- Door adviesgesprekken worden projectideeën verder aangescherpt, maar wordt ook een aantal projectideeën juist niet ingediend.

Eén universiteit, één hogeschool en één stichting hebben ieder twee aanvragen ingediend. Acht organisaties hebben niet eerder een KA2 ho-aanvraag ingediend. Zeven aanvragers die al eerder een aanvraag hebben ingediend, hebben dit jaar datzelfde project (een verbeterde versie) weer ingediend. Twee aanvragen daarvan komen nu in aanmerking voor subsidie. Beide aanvragers scoorden beter dit jaar en hebben de feedback van de experts op hun eerdere aanvraag ter harte genomen.

5.2 Thema's en prioriteiten van de aanvragen

Thema's

In het aanvraagformulier staat een aantal thema's beschreven waaruit de aanvrager kan kiezen. De aanvrager kan er maximaal drie selecteren. Evenals vorig jaar is de lijst zeer divers, maar richt in ieder geval 74% van de ho voorstellen zich op *New innovative curricula/educational methods/development of training courses*. De thema's *ICT- new technologies- digital competences* worden bij 29% van de aanvragen genoemd. 22% van de aanvragen heeft *health & wellbeing* en *research & innovation* aangevinkt en 19% *intercultural/intergenerational education and (lifelong) learning*. Bij iets meer dan een derde van de aanvragen zijn sociale thema's zoals *migrants' issues, equal opportunities, EU citizenship, inclusion- equity and social dialogue* aangevinkt.

Prioriteiten

De Europese prioriteiten staan beschreven in de Programmagids Erasmus+ 2017. Een aanvraag moet tegemoet komen aan minimaal één horizontale prioriteit (voor alle onderwijsvelden) of één prioriteit specifiek voor het ho.

De aanvragers kiezen eerst de meest relevante prioriteit. Vervolgens kunnen ze nog maximaal twee andere prioriteiten aanvinken. Meer dan de helft van de aanvragen (51%) kiest als meest

relevante prioriteit *Enhancing the quality and relevance of students' knowledge and skills*. 12% kiest als belangrijkste horizontale prioriteit *Achievement of relevant and high quality skills and competences*. Voor 10 % is de meest relevante hogeronderwijs prioriteit *supporting innovation and creativity, through partnerships and inter- and transdisciplinary approaches, and strengthening the role of higher education regionally*.

In het totaaloverzicht van alle prioriteiten zien we een wat gevarieerder beeld, maar *Enhancing the quality and relevance of students' knowledge and skills* wordt ook als tweede prioriteit het meest genoemd.

Nationale thema's binnen SP

Het NA wil met Erasmus+ graag een bijdrage leveren aan internationale en interculturele competenties met de focus op employability en burgerschap en daarmee culturele barrières zoveel mogelijk wegnemen. Daarnaast dient waar mogelijk de link te worden gelegd tussen onderwijs en employability. De Minister heeft benadrukt dat de inclusie binnen het onderwijs dient te worden vergroot. Het NA heeft in samenspraak met de NAU twee voornaamste prioriteiten gesteld:

- Sociale inclusie (sleutelwoorden: participatie, diversiteit, wereldburgerschap)
- Professionalisering (sleutelwoorden: betere skills & competenties docenten & staf)

Als we kijken naar deze nationale thema's zien we in ongeveer 30% van de aanvragen sociale thema's terugkomen zoals *migrants' issues, equal opportunities, EU citizenship, inclusion- equity and social dialogue*. In hoeverre er aanvragen zijn die zich ook richten op professionalisering staf kan helaas niet direct uit de projectgegevens worden gefilterd en kan alleen uit de inhoudelijke input van de aanvraag komen. Het is in dit stadium niet haalbaar om dit voor alle aanvragen uit te zoeken.

Kwaliteit van de aanvragen

De geconsolideerde scores van de aanvragen liggen tussen de 55 en 86,5 punten. Zes projecten komen niet in aanmerking voor subsidie, omdat zij op één of meerdere van de beoordelingscriteria onder de drempelwaarde scoren en/of hun eindscore lager is dan 60 punten. Dit betreft 19% van de aanvragen en dat is maar liefst 10% lager dan vorig jaar.

Er komen 25 aanvragen wel in aanmerking voor subsidie, waarvan 17 voorstellen 70 punten of hoger scoren. Het aantal aanvragen is dit jaar weliswaar gedaald, maar de ingediende aanvragen scoren beter.

Overzicht percentage van aanvragen boven de *threshold* vanaf 2014:

Jaar	aantal aanvragen	% van onder de drempelwaarde of < 60 %	% van de aanvragen met een score > 60 punten
2017	31	19%	81%
2016	38	29%	71%
2015	41	29%	71%
2014	44	34%	66%

Overzicht slagingspercentage voor alle aanvragen en op basis van score (afgerond) vanaf 2014:

Jaar	Slagingspercentage van alle aanvragen	Slagingspercentage bij een score van > 60
2017	26%	32%
2016	18%	26%
2015	17%	24%
2014	14%	21%

5.3 Profiel van de geselecteerde projecten 2017 en toekenning budget

Op basis van het beschikbare HO budget kunnen acht aanvragen worden geselecteerd voor subsidie.

Zeven van de acht projecten hebben als thema *new innovative curricula/educational methods/development of training courses*. Vier projecten geven daarnaast een sociaal thema aan, zoals *social dialogue*, *Early school leaving/combating failure in education* en *EU citizenship, EU awareness and Democracy*.

Bij de prioriteiten zien we *Enhancing the quality and relevance of students' knowledge and skills* terug, maar ook de horizontale prioriteit *Achievement of relevant and high quality skills and competences*.

De totale toekenning voor HO komt op € 3.138.439. Er blijft een bedrag over van € 66.508. Dit is ruim € 347.000 te weinig voor het volgende HO-project op de lijst. Twee projecten zijn op de reservelijst geplaatst. De twee reserve projecten hadden dezelfde score. Om de rangorde te bepalen zijn deze projecten ter vergelijking aan een derde expert voorgelegd. Deze expert heeft bepaald welke aanvraag eerste en welke tweede reserve is.

Het NA kiest er voor een heel kleine reservelijst te hanteren; de kans dat subsidie vrijkomt is niet heel groot.

5.4 Targets werkprogramma 2017

In het werkprogramma 2017 staat een aantal streefcijfers voor KA2 strategische partnerschappen. Deze targets zijn allemaal gerealiseerd en betreffen:

- 30% van de geselecteerde projecten dient onderwijsveldoverstijgend⁷ te zijn. Van de acht geselecteerde projecten hebben zes projecten een horizontale prioriteit aangevinkt (75%)
- 30% van de geselecteerde projecten dienen projecten *involving enterprises or other socio economic players* te zijn. Vier van de acht projecten (50%) hebben niet onderwijs partners. Dit zijn o.a. lokale publieke organisaties, onderzoeks/expertisebureaus, diverse bedrijven en non-gouvernementele organisaties.
- 70% van de aanvragen dient boven de kwaliteitsdrempel te scoren: dit jaar heeft 81% boven de kwaliteitsdrempel gescoord.

---

⁷ Strategic Partnerships are defined as cross-sectoral when: 1) they address at least one horizontal priority or 2) they address at least two priorities that are specific to two different fields. (WP EC 2017)

6 Strategische partnerschappen in de volwasseneneducatie

6.1 Profiel ve 2017: het veld, het budget, de aanvragen

De volwasseneneducatie in Nederland is volop in beweging. De gedwongen winkelnering voor de bekostigde educatie is in afbouw en decentrale aansturing vindt plaats via 35 arbeidsmarktregio's. Iedere arbeidsmarktregio heeft een contactgemeente die verantwoordelijk is voor de besteding van het educatiebudget. Gemeenten hebben zo meer beleidsvrijheid en kunnen volwasseneneducatie ook verbinden aan andere beleidsterreinen. De middelen blijven in ieder geval tot 2018 geormerkt binnen de WEB. De intentie van de rijksoverheid is dat de middelen daarna onderdeel worden van de middelen voor het sociaal domein van het gemeentefonds. De verwachting is dat daarover in de loop van 2018 definitieve besluitvorming plaats vindt. Een belangrijk issue voor de volwasseneneducatie is het behouden van de aansluiting met het mbo-veld en het Leven Lang Leren.

Maatschappelijke organisaties als bibliotheken, welzijnsinstellingen en vrijwilligersorganisaties vervullen een steeds grotere rol binnen de volwasseneneducatie en weten hiervoor ook de Erasmus+ subsidie te vinden. Er worden samenwerkingsverbanden gesloten en ook universiteiten en hogescholen zetten zich in om volwassenen met een lager opleidingsniveau te helpen zich te redden in de samenleving.

Met het actieprogramma Tel mee met Taal willen de departementen OCW, VWS en SZW gezamenlijk tegengaan dat mensen met een beperkte taalvaardigheid aan de kant komen te staan. Domeinen waar de aanpak van laaggeletterdheid zich binnen dit programma op focust zijn het gezin, de arbeidsmarkt, de gezondheidszorg en het sociale domein.

Binnen het programma Erasmus+ wordt de volgende uitleg gegeven aan volwassenen educatie: 'All forms of non-vocational adult education, whether of a formal, non-formal or informal nature (for continuous vocational training see 'VET')'.

Een organisatie voor volwassenen educatie kan elke publieke of private organisatie zijn, actief in het volwassenen educatie veld. Dit maakt de groep aanvragers zeer divers.

Het Electronic Platform for Adult Learning in Europe (EPALE) is een online platform voor én door professionals die werkzaam zijn in de volwasseneneducatie. Via het platform kunnen docenten, opleiders, beleidsmakers en onderzoekers onderling contact leggen, kennis delen en ideeën opdoen. EPALE is een initiatief van de Europese Commissie en maakt deel uit van het subsidieprogramma Erasmus+. Er wordt nauw samengewerkt met het NSS EPALE voor de implementatie van Erasmus+ VE denk aan promotie en het bereiken van nieuwe doelgroepen en het verspreiden van projectresultaten.

Budget

Voor 2017 is een budget gereserveerd van € 2.160.909. Dit is een verhoging ten opzichte van het beschikbare bedrag in 2016 (€ 1.565.0882).

De aanvragen

Binnen de Erasmus+ subsidie voor de ve, moeten organisaties de keuze maken welk type Strategische Partnerships zij aanvragen: een relatief klein partnerschap met als doel 'Exchange of Practice' of een meer omvangrijk partnerschap met als doel 'Development of Innovation'. Vooraf is door het Nationaal Agentschap een budgetscheiding gemaakt omdat vorig jaar bleek dat met name grote aanvragen een hoge score bereikten.

In de praktijk betekent dit dat 20 % van het budget is gereserveerd, speciaal voor exchange of good practise projecten om de kleinere aanvragen meer kans te geven. Dit jaar zijn er twee aanvragen die zich richtten op 'Exchange of Practice', waarvan er één is toegekend.

In 2017 is voor € 2,5 miljoen aan projectgelden aangevraagd. Het gaat dit jaar om slechts 11 projectaanvragen, waarvan drie door één aanvrager. Van de 11 aanvragen hebben vijf projecten voldoende gescoord om in aanmerking te komen voor toekenning. Hiermee is er een 100% toekenning van de aanvragen boven de threshold en is er budget over.

Vergeleken met vorig jaar, toen er 29 aanvragen waren ingediend en het jaar daarvoor 30, is het aantal aanvragen sterk afgenomen. De verklaring hiervoor vraagt nadere analyse. Een feit is dat er vorig jaar verschillende projecten geen doorgang vonden vanwege een tekort aan budget terwijl er dit jaar budget over blijft.

Eind 2016 zijn alle afgewezen, wel kanshebbende projectaanvragers benaderd voor een trainingsaanbod gebaseerd op de 'theory of change'. Deze hebben zij samen met aanvragers voor het mbo gevolgd.

De experts zijn door het NA geïnstrueerd om tijdens het beoordelen kritisch te kijken naar de vier criteria (relevantie, projectopzet, partnerschap en impact). Er hebben in een aantal gevallen intensieve discussie plaatsgevonden tussen experts onderling om te bepalen wat wel en wat niet tot de volwasseneneducatie behoort. In de expert training is speciaal aandacht besteed aan het bepalen van het juiste veld aan de hand van casuïstiek. In de discussie over de 2017 aanvragers speelt vooral de toets in hoeverre er sprake is van een ve aanvraag voor toeleiding naar de arbeidsmarkt en samenleving of dat het gaat om meer een vraagstuk is voor buiten het onderwijs. Daarnaast was een belangrijk thema dit jaar of vanuit de aanvraag de beoogde impact aannemelijk is gemaakt. Er zijn relatief veel aanvragen ingediend door kleine projectbureaus.

De komende jaren stijgt het budget met 10% en het Nationaal Agentschap zal nagaan waarom er dit jaar een plotselinge terugval was in aantal aanvragen én kwaliteit/ relevantie van de aanvragen.

De gemiddelde ve aanvraag is met is met iets meer dan twee ton beduidend lager dan bijvoorbeeld die van het ho met vier ton gemiddeld.

6.2 Thema's en prioriteiten van de aanvragen

Thema's

In het aanvraagformulier staat een aantal thema's beschreven waaruit de aanvrager kan kiezen. De aanvrager kan er maximaal drie selecteren. In de tabellen in de bijlage staat het totaaloverzicht per thema.

Veel aanvragers hebben meer dan één thema gekozen.

Het meest gekozen thema is 'New innovative curricula/educational methods/development' of training courses samen met het thema 'Labour market issues incl. career guidance / youth unemployment'. Ontwikkeling van materialen is voor de meeste projectaanvragers een gebruikelijke manier van implementatie, daarnaast is 'training' een apart gefinancierd onderdeel van een KA2 project.

De overig gekozen thema's zijn te vinden in hoofdstuk 9.

Prioriteiten

Voor de ve strategische partnerschappen zijn de volgende prioriteiten voor 2017 leidend:

- de horizontale prioriteiten, zoals vastgelegd in de Erasmus+ Programme Guide for Applicants 2017;
- de veld specifieke prioriteiten volgend uit het Europese Agenda voor de Volwasseneneducatie

Een aanvraag moet tegemoet komen aan minimaal één horizontale prioriteit (voor alle onderwijsvelden) óf één prioriteit specifiek voor de ve. De aanvragers kiezen eerst de meest relevante prioriteit. Vervolgens kunnen ze nog maximaal twee andere prioriteiten aankruisen.

Europese ve prioriteiten.

De Europese Agenda voor volwasseneneducatie benadrukt de noodzaak van alle vormen van volwasseneneducatie (formeel, niet-formeel en informeel leren), of het nu gaat om de verwerving van nieuwe vaardigheden, om actief burgerschap of om persoonlijke ontwikkeling en voldoening. Meer volwasseneneducatie kan Europa helpen de economische crisis te overwinnen, aan de behoefte aan nieuwe vaardigheden te voldoen en de vergrijzende beroepsbevolking productief te houden. Leren is ook van essentieel belang voor de sociale integratie en actief burgerschap.

De projectaanvragers hebben allen een andere prioriteit als meest belangrijk aangekruist. Van de prioriteiten in het algemeen is 'Improving and extending the supply of high quality learning opportunities tailored to the needs of individual low-skilled or low-qualified adults' met vier keer het vaakst genoemd, gevolgd door sector specifieke prioriteit 'Extending and developing educators' competences' en de horizontale prioriteit 'social inclusion'. Interessant om te bekijken is hoe de twee aanvragers de prioriteit 'Open and innovative practices in a digital era' hebben verwerkt in hun aanvraag.

6.3 Nationale thema's binnen SP

Voor de vertaling van de Europese thema's op nationaal niveau, maar ook op instellingsniveau dienen de aanvragen te verwijzen naar de eigen agenda en te beschrijven hoe dit project in lijn is met de genoemde prioriteiten en thema's.

Dit zijn:

- Scholing van basisvaardigheden en transversale vaardigheden
- Scholing van specifieke groepen
- Scholing van beroepsvaardigheden
- Waarderen en valideren van leeropbrengsten
- Professionalisering van docenten en vrijwilligers

Bij de projectaanvragen wordt voor relevantie niet gekeken naar relevantie in het algemeen maar of de aanvrager de verbinding tussen EU-, nationaal- en eigen beleid heeft weten te maken.

Daarnaast heeft het NA heeft in samenspraak met de NAU twee voornaamste sector overstijgende prioriteiten vastgesteld:

- Sociale inclusie (sleutelwoorden: participatie, diversiteit, wereldburgerschap)
- Professionalisering (sleutelwoorden: betere skills & competenties docenten & staf)

6.4 Kwaliteit van de aanvragen

De geconsolideerde scores van de aanvragen liggen tussen de 80 en 36 punten. Slechts vijf van de 11 projectaanvragen komen in aanmerking voor subsidie. Zes projectaanvragen hebben de drempel niet gehaald omdat zij op één of meerdere van de beoordelingscriteria onder de drempelwaarde scoren en/of hun eindscore lager is dan 60. Vorig jaar scoorden 17 van de 29 aanvragen boven de threshold. Het aandeel aanvragen van voldoende kwaliteit is 45%. Helaas heeft hiermee de stijging van vorig jaar niet doorgezet (48% 2015 en 59% in 2016).

6.5 Profiel van de geselecteerde projecten 2017 en toekenning budget

Op basis van het beschikbare budget kunnen alle projectaanvragen in de ve worden geselecteerd. De aangevraagde budgetten zijn heel divers en lopen van 60.000 (een exchange project) tot vier ton.

De hoogst scorende ve aanvraag en een relatief groot budget is van Stichting Kenniscentrum Pro Work. Zij hebben reeds een Erasmus+ project. Met de aanvraag van call 2017 richten zij zich op laag gekwalificeerde volwassenen.

Het Friesland college heeft een kleiner uitwisselingsproject aangevraagd en richt zich ook op laag opgeleide volwassenen.

Stichting Euricon richt zich met name op een horizontale prioriteit, nl 'open and innovative practise in a digital era in a qualitative way' en richt zich op jongvolwassenen.

DW-RS producties richt zich ook op jongvolwassenen, maar op een groep met een grote afstand tot onderwijs en arbeidsmarkt.

Stichting Cubiss Brabant heeft net de threshold (60 pnt) behaald met hun relatief kleine aanvraag ook gericht op laag gekwalificeerde volwassenen op het gebied van werk, leren en leven. Hun grootste uitdaging zal het internationale karakter zijn.

6.6 Targets werkprogramma 2017

In het werkprogramma 2017 staan een aantal streefcijfers voor ve strategische partnerschappen. Deze targets zijn niet allemaal gerealiseerd en betreffen:

- 30% van de geselecteerde projecten dient onderwijsveldoverstijgend te zijn. Dit geldt voor 80% van de geselecteerde projecten.
- 15% van de geselecteerde projecten dienen projecten involving enterprises or other socio economic players te zijn: alle projecten hebben niet onderwijs partners. Dit zijn o.a. lokale

publieke organisaties, onderzoek/expertisebureaus, diverse bedrijven en non-gouvernementele organisaties. statistische gegevens hierover zijn beschikbaar in het IT systeem 'dashboard'.

- 80% van de aanvragen dient boven de kwaliteitsdrempel te scoren in 2020. Als indicatie hadden we verwacht 70 % te behalen dit jaar. In 2015 haalde 48% haalde de minimum score en in 2016 59%. Helaas is er dit jaar een terugval naar 45%.

7 Werkwijze NA Erasmus+

Hieronder worden de processtappen van ontvangst tot en met het selectievoorstel nader toegelicht.

1. Ontvankelijkheid

Alle aanvragen zijn gecontroleerd op de ontvankelijkheidscriteria zoals voorgeschreven door de Europese Commissie. Dubbel ingediende aanvragen zijn eerst uit het systeem gehaald, waarna de controle heeft plaatsgevonden. In een beperkt aantal gevallen is nog aanvullende informatie opgevraagd (zoals bijvoorbeeld een Declaration of Honour die per abuis niet was ge-upload in de aanvraag).

2. Voorbereiding van experts

Volgens de Europees vastgelegde procedures vindt de selectie van aanvragen op decentraal niveau (nationaal) plaats. De procedures zijn beschreven in de [Guide for NA's](#) en [Guide for Experts](#).

Daarnaast is voorgeschreven dat elk voorstel door tenminste één interne en één externe expert wordt beoordeeld. Een voorstel boven de € 60.000 wordt door twee externe experts beoordeeld. Bij alle velden is er dit jaar alleen met externe experts gewerkt.

De pool van experts is, na zorgvuldige selectie, tot stand gekomen op basis van een 'Call for experts'. De EC raadt aan jaarlijks een bepaald percentage experts te vervangen door nieuwe. Dat heeft ook dit jaar plaatsgevonden.

Alle experts nemen deel aan een instructiebijeenkomst verzorgd door het NA Erasmus+.

3. Beoordelen en scoren

Er zijn vier beoordelingscriteria, die samen 100 punten kunnen opleveren. De vier beoordelingscriteria hebben een drempelwaarde; de helft van het maximum aantal punten dat op het criterium behaald kan worden. Als de totaalscore minder dan 60 is en/of op één van de criteria beneden de drempelwaarde is, wordt een projectaanvraag afgekeurd.

Dit zijn de criteria, inclusief de maximum scores:

- Relevance of the project (30 punten)
- Quality of the project design and implementation (20 punten)
- Quality of the project team and the cooperation arrangements (20 punten)
- Impact and dissemination (30 punten)

Voor de volledige beschrijving van de criteria wordt verwezen naar p. 127, 128 en 129 van de Erasmus+ Programme Guide (version 1 - 2017).

Voordat de aanvragen door de experts wordt beoordeeld moet een 'conflict of interest' verklaring worden ondertekend.

Elke aanvraag is door twee experts beoordeeld. De experts maken allereerst afzonderlijk een beoordeling. Wanneer beide beoordelingen ontvangen zijn, dan zal de lead expert (wordt vooraf aangewezen) het initiatief nemen om samen tot een eindoordeel, de zogenaamde geconsolideerde beoordeling, te komen. De geconsolideerde score hoeft niet automatisch het gemiddelde van de twee afzonderlijke scores te zijn. Het is aan de experts om de eindscore te bepalen.

Indien de individuele scores van de twee experts 30 punten of meer verschillen of indien twee experts om wat voor reden dan ook niet uit de consolidatie komen, wordt een derde expert ingezet. Afhankelijk van de score van de derde expert wordt de consolidatie gestart met de eerste of tweede expert.

De geconsolideerde beoordeling bestaat uit scores en toelichting per kwaliteitscriterium, een totaalscore en een algemene feedback op de aanvraag.

5. Selectie

De projecten die voldoende zijn beoordeeld, worden op een ranglijst gezet. Dit gebeurt, zoals voorgeschreven door de Europese Commissie, per onderwijsveld. Daarna wordt subsidie toegekend aan de projecten beginnend met de hoogste score totdat het budget is uitgeput. De resterende projecten komen op de reservelijst terecht. Mocht één (of meer) van de geselecteerde projecten geen doorgang kunnen vinden dan wordt, conform de eisen van de Europese Commissie, het eerstvolgende project met de hoogste score toegekend. In het geval dat er bij een of meer onderwijsvelden nog budget over is na toekenning van de geselecteerde projecten, kan het NA overgaan tot toekenning van de hoogst scorende projecten op de reservelijst. Budget wordt indien nodig van het ene naar het andere onderwijsveld overgeheveld.

Medio juli wordt door het NA een check uitgevoerd om uit te sluiten dat er sprake is van 'multiple funding' van de ingediende projecten. Er is sprake van 'multiple funding' als hetzelfde project in meer dan één programmaland is ingediend. Daarnaast dient er in dezelfde periode, indien de begunstigde instelling geen publieke organisatie of internationale organisatie is en de subsidieaanvraag € 60.000 of meer is, een '*financial capacity check*' te worden uitgevoerd waarbij de financiële gezondheid van de aanvragende organisatie wordt getoetst. Bovendien dienen alle partnerinstellingen gevalideerd te zijn.

De geselecteerde projecten komen onder deze voorbehouden in aanmerking voor subsidie, maar kunnen pas definitief worden toegekend op het moment dat deze check is gedaan.

6. Nationaal Evaluatie Comité

Zodra de beoordelingen definitief zijn en het NA tot een verdeling is gekomen van de gelden over de aanvragers wordt een voorstel voor toekenning van subsidie gemaakt voor het nationaal Evaluatie Comité. Het Nationaal Evaluatie Comité beslist over dit voorstel en kijkt met name of er sprake is van zorgvuldigheid, billijkheid en redelijkheid en niet van willekeur.

De bijeenkomst van het evaluatie comité kent de volgende procedure:

- Het comité neemt kennis van de uitkomsten van de ontvankelijkheidscheck;
- Het comité neemt kennis van de uitkomsten van de kwaliteitsevaluatie van de experts;
- Het comité bespreekt het selectievoorstel met inachtneming van de beslisregels die eerder in het werkprogramma zijn vastgelegd.
- Projecten worden geselecteerd op basis van kwaliteit zoals uitgedrukt in de eindscore
- Het comité ondertekent bij goedkeuring het voorstel tot toekenning van de subsidies voor de Strategische Partnerschappen in Call 2017.